

Inledning: Fariséerna och de skriftlärd kritiserade ständigt Jesus. De kritiserar honom för att han äter med syndare, se v 1f. Därför säger Jesus tre liknelser, fåret, myntet och sonen. Den senare har två delar, v 11–24 och 25–32 och handlar om faderns som, se v 20, 22 och den andra om den yngre sonens hemkomst. Bakgrunden är känd:

1. Far, ge mig den del av förmögenheten som ska bli min

a) Den yngre av de två sönerna, ogift, begärde ut sitt arv, 1/3 av. Den äldre ärver resten vid faderns död, se v 31. Den yngre slösar bort allt när han äter med syndare och festade med prostituerade. Därför kommer han i svår nöd. Sådant händer också i vår tid. Ha-begär och lättsinne finns i vår natur.

b) Många människor har i främmande land slösat bort sitt kristna arv, *men* där kan de också få erfara den största glädjen, eftersom fadern alltid följer sina barn. Varje människa kan ”komma till besinning”.

c) Vi har fått ”allt” i Kristus. Vi kan inte förstå eller tillgodogöra oss allt. Det är inte heller möjligt. Vi är av köttslig natur och har lätt för att se in oss själva, men borde dagligen lyfta blicken och tacka Gud. Vår liknelse visar oss Fadern.

2. Hans Far förbarmade sig över honom

a) Nyckelordet är nåd som i GT snarast betyder förbundstrohet. Förklara, men ordet har nyanser. De omkringliggande folken använde ordet om överhetens välvilja, ynnest. De orientaliska kungarna var enväldiga och människorna var beroende av deras godhet. Så kan ordet användas också i NT. Det betyder då behag eller älskvardhet. Ordet nåd är ett teologiskt mycket innehållsrikt ord.¹

b) Den yngre sonen drabbades av nåden, kom till besinning *och* lydde den inre rösten (samvetet). Guds nåd är inte billig (Jesu försoningsdöd) och inte verkningslös. Den är dessutom villkorad. Gud vill ha *trons* lydnad.²

c) Vi liknas mer vid den hemmavarande sonen. ”Mitt barn du är alltid hos mig och allt mitt är ditt” – i Kristus. Men frågan är då hur vi lever det nya livet? Hur förvaltar vi det nya livet? Hur lyder vi? (Ett sätt är att fira högmässan).

¹ Ef 2:8 Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det.

² Gal 2:21: Jag förkastar inte Guds **nåd**, i 2 Kor 6:1: Som Guds medarbetare uppmanar vi er också att ta emot Guds **nåd** så att den blir till nytta och i Tit 2:12: Guds nåd fostrar oss att säga nej till ogudaktigheten ...

3. Nu ska vi äta och fira

a) Hur kan Jesus äta med syndare? Jesus äter med syndare därför att han älskar syndare och ger nåd. Han gör vad han ser sin Far göra. Han är ett med Fadern.

b) Vi är hemmavarande söner som har tillgång till allt vi behöver. Men vi kan leva som om vi inte hade det. Jesus säger att fariséerna inte förstår hurudan Gud är. De var experter på torah och Mishna, och var därför, som den hemmavarande sonen, blockerade för nåden. Det finns en risk också hos oss att låta Guds nåd bli sekundär. Det är olydnad.

c) Paulus arbetade för att föra människor till trons lydnad (inte lagens lydnad). Han vill bestämt att Guds nåd ska vara verksam bland oss, att vi ska leva i och av den. Veckans evangelium blir också synligt i episteltexten: ”Kasta alla era bekymmer på honom.” (jämför Bergspredikan).

Strax ska vi äta, fira och glädja oss,

Amen, låt oss be (Evangeliebönen).

3 ef Tref

Luk 15:8–10

II årg (EB 2003)

Inledning: Johannes döparen döpte i vatten medan Jesus döper i Helig Ande, det vill säga föder oss på nytt och *kallar oss att leva av nåden*. De två följde med Jesus hem, *de stannade där* och de åt med honom. Vi hör till dem som har kommit hem till Jesus. Texten är hämtad från Luk 15 som handlar om det återfunna fåret, myntet och sonen.

Förlorat och återfunnen

1. Om en kvinna tappar bort ett silvermynt ... letar hon överallt tills hon hittar det

a) Herren liknas här vid en kvinna som letar tålmodigt tills hon hittar myntet. Ett silvermynt svarade mot en dagspenning, inte så liten summa men inte heller så stor. Det är kvinnans iver som står i centrum. Hur ska vi förstå denna liknelse?

Jesus talar till fariséer och skriftlärde som var upprörda därför att Jesus åt med syndare. De visste alla att de var upptagna i förbundet. De tänkte att syndarna fallit ur nåden och i sina hjärtan fördömde de dem. Men är det inte just dem Jesus talar om här?

b) Samma budskap till oss idag kan vara att det finns många som är döpta och konfirmerade men som inte använder sig av nåden. Hur tänker vi om dem? Tänker vi som fariséerna och de skriftlärde? Dömer vi dem som inte tar tron på allvar?

c) Tänk om vi istället kunde identifiera oss med herden som säkrade de 99 fåren för att sedan leta efter det som gått förlorat? Eller som kvinnan. Hon tänder lampan, sopar hela huset och

letar tills hon har funnit. Så ivrigt söker Herren efter dem som är döpta och konfirmerade. De tillhör honom.

2. Gläd er med mig, jag har hittat myntet

a) I texten ställer kvinnan till med fest. Hit kommer väninnor och grannkvinnor och gläder sig med henne. Det står i verklig kontrast till den dömande attityd fariséerna och de skriftlärde visat upp. I liknelsen om den förlorade sonen är det Fadern som ställer till fest, en riktigt stor fest. Sonen får nya skor och kläder, en ring som tecken på sin tillhörighet och gödkalven slaktas. Då är det den äldre sonen som surar.

b) Nu händer det inte så ofta att människor i vår tid hittar tillbaka. Vår tids fariséer och skriftlärde är effektiva. Det är därför angeläget att vi alla rannsakar oss så vi har en attityd som hjälper människor att hitta hem och på nytt lär sig leva av nåden. Och när de gör det ska vi ställa till fest om än i all enkelhet.

c) Idag står det klart för oss att vi är som kvinnan som söker det förlorade och gläder oss när någon återfunnits. Sådan är vår attityd.

3. På samma sätt gläder sig Guds änglar

a) Vi är inte ensamma om att glädja oss. Den himmelska glädjen är gränslös av det skälet att änglarna känner Guds kärlek och vet hur den älskade Sonen försonat världen med sig. Och det som har skett när en människa hittats, sopats ren och klätts i Kristi rättfärdighet är ett resultat av ivrigt och tålmodigt sökande.

b) Tyvärr är det många som saknar det himmelska perspektivet. Det kan vara svårt att förstå hur den Helige Ande leder en människa till Kristus. Kanske behöver vi inte heller förstå det. Det räcker med att vi vill komma hem till Jesus, ungefär som Andreas och Simon.

c) Nu har vi lagt betoningen på att Gud längtar efter och säker oss, men i texten står att det blir stor glädje när en syndare omvänder sig. Vi är *inte* utan ansvar. Vi är döttrar och söner.

Förutom bilden av att komma hem har vi bilden av den himmelska måltiden, Lammets bröllop. Saliga är de som är bjudna.

Avslutning: Johannes döparen döpte i vatten medan Jesus döper i Helig Ande, det vill säga föder oss på nytt och *kallar oss att leva av nåden*. De två följde med Jesus hem, de stannade där och de åt med honom. Vi hör till dem som har kommit hem till Jesus.

Dagens evangelium handlar om Guds rike och om hur Guds änglar gläder sig över en enda syndare som omvänder sig, v 10. Jesus talade ofta i liknelser och det fanns flera skäl till det. 1) Folk i allmänhet kan inte förstå Guds rike men 2) liknelsen går att förstå. 3) Bara den som går vägen kan förstå. Liknelser härstammar från Jesus, är eskatologiska och manar till omvändelse. Denna liknelse talar om Guds glädje när en människa lever i omvändelse. Men låt oss komma till poängen via sakeden.

1. En kvinna tappar bort ett silvermynt

- a) Ett silvermynt motsvarar i dagens penningvärde ungefär femhundra kronor, Men det troliga är att detta ingått i den huvudbonad hon fick när hon gifte sig. Redan det faktum att det var fråga om silvermynt talar för att det var en fattig kvinna. Annars var det vanligt med guldmynt i kronan. Myntet hade därför ett större värde. Huvudbonaden var i regel den dyrbaraste ägodelen, kvinnans reservkapital. Och vem vill för övrigt ha en huvudbonad där det fattas ett mynt?
- b) Det finns många människor som tappat bort sitt kapital, tappat bort sig själva. Det är inte alltid lätt att sätta ord på det men man håller på att förlora sin själ och frågar sig hur man åter ska komma rätt.
- c) Kyrkofäderna tänker sig att silvermyntet är en förlorad människa. Och kvinnan som tappat bort myntet är Herren själv (eller kyrkan). Mänskligheten har tvingats lämna Paradiset. Nu lever hon i mörker, ensam, vilsen och bortkommen. Men Herren själv söker dig. Liknelsen har mer att säga oss.

2. Hon tänder då en lampa och sopar hela huset

- a) Nu tänder hon lampan inte därför att det är mitt i natten utan därför att de fattiga sällan hade råd med några fönster. När hon sopar hoppas hon höra klirret från myntet.
- b) Kyrkofäderna säger att Gud blir människa för att söka det förlorade. Han tänder evangeliets ljus och ger sig ut och sopar golvet för att hitta myntet
- c) Myntet var värdefullt för henne. Förutom att det var en brudgåva var det präglad med kejsarens bild som gav värde åt myntet. Så är varje människa är värdefull för Herren präglad som hon är med Herrens bild. Hon är skapad till Guds Avbild och människan återfinns blir det stor glädje i himmelen. ”Det blir glädje i himmelen över en enda syndare som omvänder – inte över de 99 rättfärdiga ...”, v 7 och i v 24 ”Min son var död men har fått liv igen”, brister Fadern ut. Men här lägger vi märke till något mer:

3. Gud gläder sig över en enda syndare som omvänder sig

- a) Det är lätt att identifiera sig med silvermyntet och dess värde. Men i liknelsen är myntet syndaren som hittas, som börjar leva i omvändelsen. Och Gud rena och luttrar henne. Det är livet i omvändelse som gläder Gud.
- b) Profeten Malaki 3:3 förklarar vad som händer när myntet är funnet:

*Likt en guldsmed ska han (Herren) sätta sig ner och rena silvret,
Han skall rena Levi söner, luttra dem som guld och silver
så att de kan bära fram åt Herren en offergåva i rättfärdighet*

- c) Gud gläder sig redan nu över att för Jesu Kristi skull kunna fria dig på domens dag. Var glad och sätt värde på vad Gud har gjort och gör. I denna glädje finns omsorg om andra människor att inte bara jag utan alla som kommer i min väg ska få del av Guds omsorg.

Dagens evangelium handlar om Guds rike och om hur Guds änglar gläder sig över en enda syndare som omvänder sig, v 10. Glädjen står i relation till vad som förlorats. Jesus talade ofta i liknelser och det fanns flera skäl till det. 1) Folk i allmänhet kan inte förstå Guds rike men 2) liknelsen går att förstå. 3) Bara den som går vägen kan förstå. Liknelserna som härstammar från Jesus är eskatologiska och manar till omvändelse.

4. En kvinna *tappar bort ett silvermynt*

- d) Ett silvermynt motsvarar i dagens penningvärde ungefär femhundra kronor. Det troliga är att det ingått i den huvudbonad hon fick när hon gifte sig. Redan det faktum att det var fråga om silvermynt talar för att det var en fattig kvinna. Annars var det vanligt med guldmynt i kronan. Myntet hade därför ett större värde. Huvudbonaden var i regel den dyrbaraste ägodelen, kvinnans reservkapital. Och vem vill för övrigt ha en huvudbonad där det fattas ett mynt?
- e) Människorna har tappat bort Gud, Ef 2:1ff. Man håller på att förlora sin själ och frågar sig hur man åter ska komma rätt.
- f) Kyrkofäderna tänker sig att silvermyntet är en förlorad människa. Och kvinnan som tappat bort myntet är Herren själv (eller kyrkan). Mänskligheten har tvingats lämna Paradiset. Nu lever hon i mörker, ensam, vilsen och bortkommen. Men Herren själv söker dig. Liknelsen har mer att säga oss.

5. Hon *tänder då en lampa och sopar hela huset*

- d) Nu tänder hon lampan inte därför att det är mitt i natten utan därför att de fattiga sällan hade råd med några fönster. När hon sopar hoppas hon höra klirret från myntet. Hon söker vad som är kärt för henne (jfr Guds kärlek till oss).
- e) Kyrkofäderna säger att Gud blir människa för att söka det förlorade. Han tänder evangeliets ljus och ger sig ut och sopar golvet för att hitta myntet
- f) Myntet var värdefullt för henne. Förutom att det var en brudgåva var det präglad med kejsarens bild som gav värde åt myntet. Så är varje människa är värdefull för Herren präglad som hon är med Herrens bild. Hon är skapad till Guds Avbild och människan återfinns blir det stor glädje i himmelen.

Årg 1 Det blir glädje i himmelen över en enda syndare som omvänder – inte över de 99 rättfärdiga ...”, v 7 och i v 24 Årg 3. ”Min son var död men har fått liv igen”, brister Fadern ut. Men här lägger vi märke till något mer:

6. Gud gläder sig över en enda syndare *som omvänder sig*

- d) Det är lätt att identifiera sig med silvermyntet och dess värde. Du vet väl om att du är värdefull ... Men i liknelsen är myntet syndaren som hittats och som börjar leva i omvändelsen. Och Gud renar och luttrar henne. Det är livet i omvändelse som gläder Gud.
- e) Profeten Malaki 3:3 förklarar vad som händer när myntet är funnet:

Likt en guldsmed ska han (Herren) sätta sig ner och rena silvret,

Han skall rena Levi söner, luttra dem som guld och silver

så att de kan bära fram åt Herren en offergåva i rättfärdighet

- f) Gud gläder sig redan nu över att skull kunna fria dig på domens dag. Var glad och sätt värde på vad Gud har gjort och gör. I denna glädje finns omsorg om andra människor att inte bara jag utan alla som kommer i min väg ska få del av Guds omsorg.